

Jaarverslag 2015
NPV - Zorg voor het leven

Inhoud

Voorwoord	4
Hoofdpijnen 2015	4
Directie	4
Leden	4
Financiën	4
Eerste NPV-lezing	4
Nieuwe werkstructuur / organogram	4
Organogram.....	5
Corporate story	6
Lezingen en themabijeenkomsten	6
Verenigingen in het land	6
NPVzorgt.....	7
Verhuizing.....	7
Feiten en cijfers 2015	7
Bestuursverslag	8
Bestuursstructuur.....	8
Bestuursvergaderingen	8
Thematische verdieping	8
Mutaties in de bestuurssamenstelling	8
Opkomen voor het leven.....	10
Meldpunt & expertmeeting 20 wekenecho	10
Petitie #Anders niet minder	10
In de media: euthanasie.....	10
In de media: NIPT	11
Brieven als instrument om beleid te beïnvloeden	11
Wat is goed?	11
Toerusten zodat mensen zelf keuzes kunnen maken	12
Top 5 onderwerpen NPV-Advieslijnen:	12
NPV-Levenswensverklaring opgenomen in Levenstestament	12
Aantal NPV-Levenswensverklaringen.....	12
Advanced Care Planning (ACP).....	13
NPV-Thuishulp: vrijwillige hulp achter de voordeur	14
Investeren in de organisatie	14
NPV-Thuishulp in beeld	14
Ondersteuning voor kerken	14

Themadag <i>Waardevolle aandacht</i>	15
Jongeren & de NPV	16
Film	16
Onderzoek jongeren & seksualiteit	16
Expertmeeting seksualiteit	16
Handleiding ‘Waardevolle seksualiteit’	17
Kettingbriefactie tegen eenzaamheid	17
Outreach	17
Fondsenwerving	18
Nalatenschappen voor de NPV	18
NPV-ledenwerfactie gezinsleden	18
Telemarketingactie	18
Ondernemers	18
Service aan leden en donateurs	18
Jaarrekening 2015	19
Balans per 31 december 2015	20
Staat van baten en lasten over 2015	21
Toelichting algemeen	22
Begroting 2016	24
Accountantsverklaring	25

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de NPV. De NPV zet zich al meer dan 33 jaar in voor de bescherming van kwetsbaar mensenleven. Al deze jaren heeft de NPV inspiratie gehaald uit de Bijbel en het leven van Jezus Christus. Het motto 'Zorg voor het leven' geeft betekenis aan de omgang met en het omzien naar elkaar. Hoe de NPV in 2015 het motto in woorden en daden heeft omgezet en met welke medisch-ethische thema's de NPV zich heeft beziggehouden, leest u in dit verslag. Voor de laatste keer in deze huisstijl want in 2016 krijgt de NPV een ander logo. Wij wensen u veel leesplezier.

Esmé Wiegman-van Meppelen Scheppink
directeur NPV

Hoofdpijnen 2015

Directie

De directie van de NPV werd ook in 2015 gevormd door mevrouw drs. E.E. Wiegman-van Meppelen Scheppink.

Leden

Op 31 december 2015 had de NPV 57.552 leden. Way of Life telde op deze datum 671 leden.

Financiën

De NPV heeft het verslagjaar afgesloten met een overschot van € 58.414 (2014: tekort van € 2.702), waarbij de begroting sloot op € 0,00. Dit overschot bestaat uit hogere baten van € 45.092 en lagere lasten van € 13.342 ten opzichte van de begroting 2015.

Eerste NPV-lezing

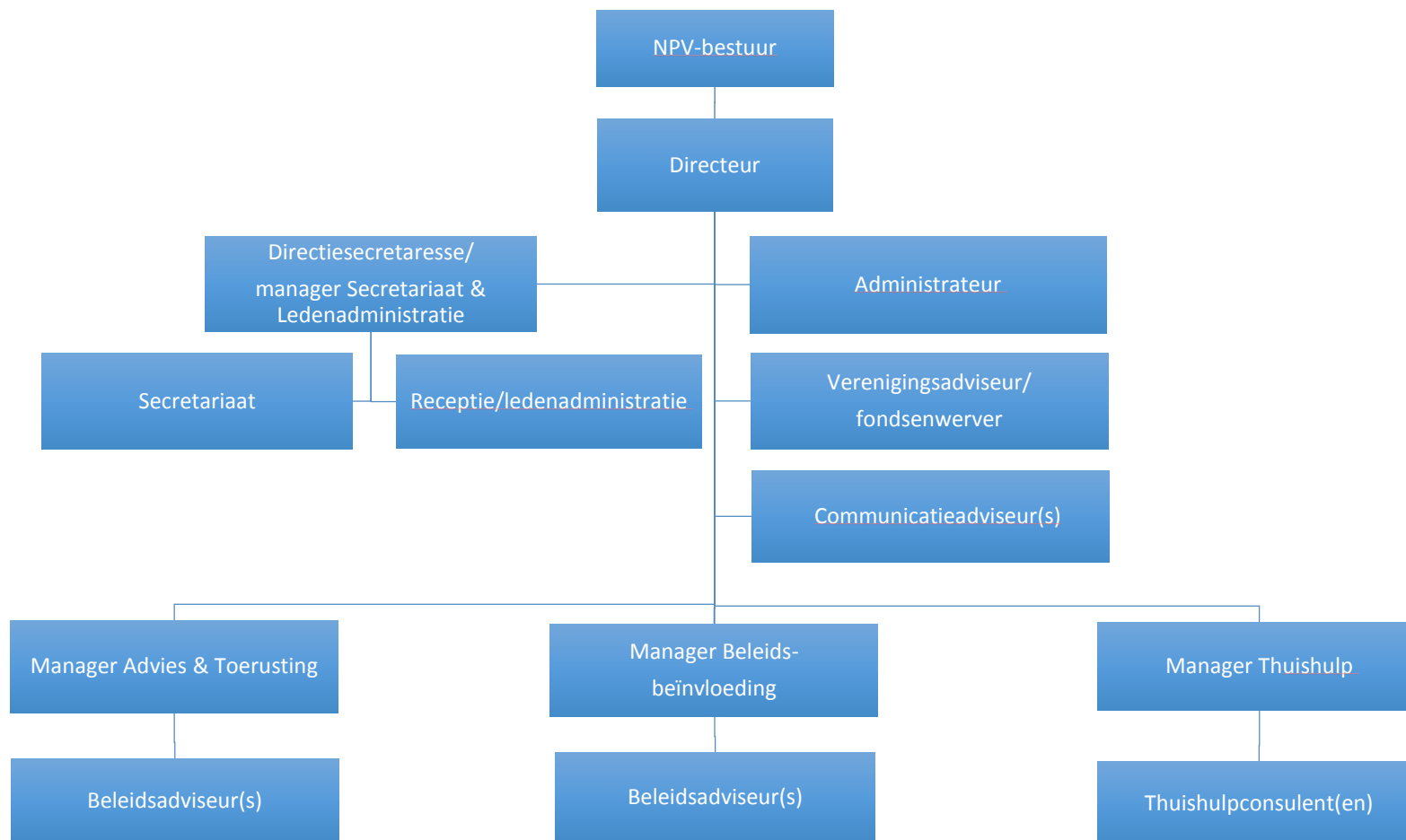
Voor het eerst werd in mei 2015 de NPV-lezing gehouden. Prof. dr. T. A. Boer, hoogleraar Ethiek van de zorg aan het Prof. dr. G.A. Lindeboom Instituut, sprak tijdens deze lezing over het thema voorspellende geneeskunde. Hij stelde: 'Willen we wel alles weten over onze gezondheid? Objectief gezien krijg je meer macht over je leven door dingen te weten, bijvoorbeeld welke ziekte je zult krijgen. Maar diezelfde kennis brengt ook meer ongerustheid en zorgen mee, bijvoorbeeld of de ziekte geneest. Misschien is het wel oké om niet alles te willen weten.' De lezing werd gehouden aansluitend op de Algemene Ledenvergadering. Voor de lezing waren naast bestuursleden van de NPV-afdelingen uit het land NPV-relaties en geïnteresseerde leden uitgenodigd.

Nieuwe werkstructuur / organogram

Binnen de NPV vond in 2015 een aanpassing aan de organisatiestructuur plaats. Het bestuur, het managementteam en de gespreksgroepen van de corporate story hebben nagedacht over wat de kerntaken van de NPV zijn. Uit de brainstorm kwam duidelijk naar voren dat beleidsbeïnvloeding, thuishulp en persoonlijk advies en toerusting dé pijlers van de NPV zijn. Nu is het landelijk bureau zo ingericht dat de focus van de werkzaamheden duidelijk op deze kerntaken ligt.

Verenigingszaken is met deze verandering niet langer een apart onderdeel van de NPV. De gedachte hierachter is: we zijn met z'n allen één vereniging die zich inzet voor de zorg voor het leven. Ook de afdelingen in het land richten zich op de drie kerntaken van de NPV. Daarbij kunnen ze rekenen op ondersteuning door het landelijk bureau.

Organogram

Corporate story

Na voorgesprekken in 2014 startte de NPV in 2015 in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede (CHE) een traject over de *corporate story* van de NPV. Onder begeleiding van dr. Jan van der Stoep, lector aan de CHE, is gezocht naar antwoorden op de vragen 'wie is de NPV', 'wat doet de NPV' en 'wat drijft de NPV'.

Met (afdelings)bestuursleden, thuishulpcoördinatoren, medewerkers, Way-of-Life-jongeren en samenwerkingspartners zijn uitgebreide gesprekken gevoerd waarin deze vragen aan de orde kwamen.

Op basis van de antwoorden die werden gegeven is een 'corporate story' geschreven. Dit verhaal verwoordt heel mooi de opdracht van de NPV: opkomen voor kwetsbaar, door God gegeven mensenleven. De NPV doet dit op drie verschillende manieren: door advies & toerusting, door beleidsbeïnvloeding en door thuishulp. Soms lijkt het alsof deze onderdelen elkaar verdringen of dat ze moeilijk te combineren zijn, maar juist in de combinatie ligt de kracht van de NPV. Dankzij de combinatie is de NPV een organisatie van woorden én daden. Door deze combinatie kan de NPV aandacht hebben voor medisch-ethische vragen die spelen in de samenleving én voor individuele vragen.

Lezingen en themabijeenkomsten

Het verzorgen van lezingen, spreekbeurten en gastlessen bleek in 2015 een goede manier om het gedachtegoed van de NPV te verspreiden. Medewerkers van het landelijk bureau van de NPV verzorgden samen meer dan 142 lezingen over uiteenlopende thema's die raken aan de zorg voor het leven:

- orgaandonatie
- wat is medische ethiek?
- zwanger worden en omgaan met (on)vruchtbaarheid
- de NPV-Levenswensverklaring
- beslissingen rondom behandelingen aan het einde van het leven
- omgaan met dementie
- ouderenmishandeling signaleren
- aandacht voor levensverhalen
- euthanasie en palliatieve zorg
- eenzaamheid
- seksualiteit
- voorspellende geneeskunde

Verenigingen in het land

Door veranderingen in de samenleving en in het vrijwilligerswerk is de NPV in 2015 een nieuwe weg ingeslagen waarbij is gekozen voor een verenigingsvorm met minder strakke voorschriften hoe lokale afdelingen zich bestuurlijk moeten inrichten. Vooral voor afdelingen in (her)oprichting werkt dit nieuwe beleid drempelverlagend. Daarnaast is in 2015 de structuur van kringen en kringconsulenten als officiële structuur losgelaten. Deze structuur voorzag voor een groot deel van het land niet meer in een behoefte. Van de (voorheen) 12 kringen functioneren er nog 3: Fryslân, Groningen/Drenthe en Zeeland. Deze actieve kringen zorgen voor verbinding en vormen een ontmoetingsplaats voor bestuursleden voor het uitwisselen van kennis en opdoen van inspiratie.

NPVzorgt

In november, tijdens de week van de mantelzorg, vond voor het eerst de actie 'NPVzorgt' plaats. Verschillende afdelingen namen deel aan de actie. Van NPV-Lopikerwaard kregen ruim 60 mantelzorgers een luxe ontbijtje aangeboden. In de hele regio werden flyers verspreid om de actie onder de aandacht te brengen en om mensen de mogelijkheid te geven een mantelzorger voor de verrassing aan te melden.

NPV-Tholen organiseerde een high-tea bij Eeterij de Thoolse brug. Ruim 50 mantelzorgers waren uitgenodigd en aanwezig.

NPV-Leerdam bood mantelzorgers een bezoek aan het Bijbelmuseum aan en een lunch.

Verhuizing

In december zijn de medewerkers van het landelijk bureau van de NPV verhuisd naar een tijdelijke werklocatie aan de Vendelier in Veenendaal. Het pand aan de Kerkewijk krijgt een opknapbeurt, zodat het weer aan de eisen van de tijd voldoet en energiezuiniger wordt. Medio 2016 zal het gerenoveerde pand aan de Kerkewijk weer in gebruik worden genomen.

Feiten en cijfers 2015

Aantal adviesvragen NPV-Advieslijnen	836
Aantal NPV-Levenswensverklaringen in omloop	6.915
Aantal vrijwilligers NPV-Consultatiepunt	19
Aantal vrijwilligers NPV-Thuishulp	5.700
Aantal NPV-Thuishulpgroepen	64
Aantal ondersteunde kerkelijke thuishulpgroepen	76
Aantal mensen dat met thuishulp wordt ondersteund	6.200
Aantal verleende uren thuishulp	121.000
Aantal bestuursleden plaatselijke afdelingen	501
Aantal lezingen/workshops/presentaties	142
Aantal keren NPV in de media	104
Aantal volgers op Twitter	1.329

Bestuursverslag

Bestuursstructuur

Het NPV-bestuur heeft tot taak het besturen van de vereniging. De directeur is belast met de dagelijkse leiding van de vereniging. Alle taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in een bestuurs- en directiereglement. Het bestuur legt verantwoording af aan de Algemene Ledenvergadering. Het bestuur houdt toezicht op het beleid van de directeur en op de algemene gang van zaken binnen de NPV.

Samenstelling NPV-bestuur per 31 december 2015

Naam	Functie
Ing. J. van der Ham	Voorzitter
Ing. J.R. Luursema	Secretaris
Mr. P.A.W. Bijleveld	Penningmeester
Mw. drs. J.F. Groenewoud-Roozmond	Lid
Drs. B. de Jong	Lid
A. Lock	Lid
J.J. van der Knijff	Lid

Bestuursvergaderingen

In het verslagjaar heeft het bestuur vijfmaal vergaderd. Tijdens deze bestuursvergaderingen kwam onder meer aan de orde:

- Goedkeuring jaarverslag en jaarrekening 2014
- Accountantsverslag naar aanleiding van de accountantscontrole 2014
- Vacature penningmeester
- Voorstel uitgave boek *Wat is goed?*
- Wijziging bestuurlijke vertegenwoordiging in en statutenaanpassing van Stichting Huisvesting NPV
- Vaststellen corporate story van de NPV
- Vaststellen gewijzigd organogram landelijk bureau
- Jaarplan en begroting 2016
- Uitkomst onderzoek loyaliteit en geefgedrag
- Renovatie van het kantoorpand

Over de realisatie van de in het jaarplan 2015 opgenomen projecten en doelstellingen is het bestuur geïnformeerd via de periodieke rapportage van de directeur.

Thematische verdieping

In 2015 hield het bestuur twee themabesprekingen. Manager Beleidsbeïnvloeding Elise van Hoek hield een presentatie over de steeds uitgebreidere onderzoeksmogelijkheden tijdens de zwangerschap zoals de 20 wekenecho (sinds 2007) en de discussie over de invoering van de Niet Invasieve Prenatale Test (NIPT). Astrid Bokhorst, manager Advies & Toerusting, sprak over Advanced Care Planning. Na de presentaties volgde een discussie die de bestuursvoorzitter leidde.

Mutaties in de bestuurssamenstelling

De heer K. Beijer stelde zich na 9 jaar bestuurslidmaatschap, waarvan 5 jaar als penningmeester, niet herkiesbaar voor een nieuwe termijn. Op de Algemene Ledenvergadering op 19 mei 2015 is afscheid

van hem genomen. Tijdens deze ledenvergadering werd de heer Van der Ham herkozen als bestuurslid en voorzitter. De heer De Jong trad toe als lid tot het bestuur.

De wervingsprocedure voor een penningmeester heeft begin 2015 niet geleid tot een voordracht aan de Algemene Ledenvergadering. Daarom is de vacature, die ontstond door het vertrek van de heer Beijer, voorlopig intern opgevuld. Sinds mei 2015 vervult de heer Bijleveld de functie van penningmeester.

De leden van het NPV-bestuur ontvangen geen bezoldiging van de NPV. Zij kunnen wel aanspraak maken op een onkostenvergoeding.

Opkomen voor het leven

Op drie manieren komt de NPV op voor de waarde van het leven en roept de NPV op het leven te beschermen vanaf het prilleste begin tot het eind. Door praktische hulp thuis, door mensen persoonlijk van advies te voorzien en door actief deel te nemen aan het maatschappelijk debat. De NPV zwijgt niet als een medisch-ethisch thema in de belangstelling staat. Twitter, Facebook, mediaoptredens, petitie, opinieartikelen, brieven en statements zijn middelen die de NPV hierbij inzet. En de boodschap: het leven is kostbaar, het is een gave en moet beschermd worden.

Opinievorming en beleidsbeïnvloeding is de taak van de afdeling Beleidsbeïnvloeding, de eerste pijler van de NPV. De medewerkers van deze afdeling signaleren en volgen ontwikkelingen op medisch-ethisch gebied en reageren daarop met kortdurende acties of langer lopende projecten. Ook richt de afdeling zich op visievorming en een geregelde peiling van de mening van leden en niet-leden. Belangrijk is om voortdurend in dialoog te blijven met (deskundigen uit) de achterban en te investeren in het relatienetwerk van de NPV.

Meldpunt & expertmeeting 20 wekenecho

Samen met SIRIZ stelde de NPV in 2015 een meldpunt in naar de ervaringen van zwangere vrouwen over de voorlichting en begeleiding rondom de 20 wekenecho. Dit onderzoek was een herhaling van een eerder onderzoek uit 2010. Uit het meldpunt blijkt dat sinds 2010 steeds meer vrouwen de 20 wekenecho laten uitvoeren (in 2010 was dat 75%, in 2015 85%). De belangrijkste reden die de vrouwen noemen om het onderzoek te ondergaan, is om bij een gevonden afwijking de beste zorg voor het kind te kunnen organiseren tijdens en na de bevalling. Als vrouwen besluiten om geen echo te doen, is de meest genoemde reden dat het afbreken van de zwangerschap geen optie is of omdat zij op voorhand geen behoefte hebben aan informatie over mogelijke afwijkingen.

Bij de vrouwen die meededen aan het onderzoek, werd bij 1 op de 10 tijdens de 20 wekenecho een afwijking gesignaleerd. Over de voorlichting die de vrouwen vervolgens ontvingen is 25% niet tevreden. Er is behoefte aan meer informatie over de afwijking en de mogelijke impact.

Uit het onderzoek blijkt ook dat veel vrouwen niet weten dat het onderzoek vrijwillig is.

Naar aanleiding van het meldpunt vond een expertmeeting plaats met deskundigen.

Petitie #Anders niet minder

In het voorjaar van 2015 voerde de NPV samen met het *Platform Zorg voor Leven* en *DownPride* onder de naam *#Andersnietminder* actie tegen de invoering van de nieuwe Niet Invasieve Prenatale Test (NIPT). Deze zwangerschapstest spoort chromosoomafwijkingen bij de foetus op. In het bijzonder wordt gescreend op het Downsyndroom. Verwachting is dat door de test nog meer zwangerschappen zullen worden afgebroken.

Naar de samenleving geeft de test het signaal af dat het leven van mensen met Down minder waardig is dan dat van gezonde mensen. De petitie werd door 41.662 mensen ondertekend. Esmé Wiegman bood in juni de petitie aan de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, welzijn en sport (VWS) aan.

In de media: euthanasie

In 2015 werd in de media veel gepubliceerd over euthanasie. De discussie ging vooral over de beperkingen en mogelijkheden van de huidige euthanasiewetgeving. Daarbij trokken de uitspraak van de rechter in de zaak Heringa (over Albert Heringa die zijn 99-jarige moeder hielp haar leven te beëindigen, omdat de artsen euthanasie weigerden) en het lezersonderzoek naar euthanasie van dagblad *NRC* veel aandacht. De NPV pleit voor een tijdig gesprek over het levenseinde, het

voorkómen van overbehandelen en optimale begeleiding door palliatieve zorg bij een natuurlijk sterven. Rond het levenseinde kreeg de NPV veel podium in diverse kranten.

In de media: NIPT

De media discussieerden in 2015 ook veel over de vraag of de NIPT (Niet invasieve prenatale test) aan alle zwangere vrouwen aangeboden moet worden, al dan niet betaald uit publieke middelen. De NIPT is een nieuwe test waarbij het bloed van de moeder volstaat om informatie over het DNA van haar baby te verkrijgen. De test kan al vroeg in de zwangerschap worden uitgevoerd. Vanwege wetenschappelijk onderzoek kon in 2015 een selecte groep vrouwen gebruikmaken van de NIPT. Wanneer de NIPT beschikbaar komt voor alle zwangeren (in eerste instantie voor het Edwards-, Patau- en Downsyndroom, maar in de toekomst voor meer) zal dat de drempel naar het afbreken van zwangerschappen verlagen.

Het standpunt van de NPV: presenteer prenatale testen niet kosteloos aan alle gezonde zwangeren, maar reserveer ze voor vrouwen met een verhoogd risico. Biedt ze op een passend moment in de zwangerschap aan waarbij niet de abortusgrens van 24 weken, maar goede ondersteuning, begeleiding en (soms) behandeling leidend zijn. Een NPV-artikel over prenatale selectie werd gepubliceerd in de Volkskrant.

Brieven als instrument om beleid te beïnvloeden

Voor de NPV vormen brieven aan invloedrijke organen een belangrijk middel om het gedachtegoed te verspreiden. In 2015 stelde de NPV op deze manier verschillende medisch-ethische thema's aan de orde. Voor het Algemeen Overleg over orgaandonatie (november 2015) stuurde de NPV een brief aan de Vaste Kamercommissie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daarin zette de NPV uiteen dat het belangrijk is dat mensen in vrijheid moeten kunnen kiezen hun organen wel of niet te doneren. Een systeem waarin iedereen automatisch als donor wordt geregistreerd, doet af aan deze keuzevrijheid.

De NPV stuurde ook een brief naar de Vaste Kamercommissie ter voorbereiding op het Algemeen Overleg over zwangerschap en geboorte (ook in november 2015). In deze brief wees de NPV erop dat de manier waarop screening tijdens de zwangerschap aan zwangere vrouwen wordt aangeboden door de betreffende vrouwen niet als vrijblijvend wordt ervaren. Vrouwen voelen druk, ook om de zwangerschap af te breken wanneer bijvoorbeeld blijkt dat het kindje niet in orde is.

Wat is goed?

In november 2015 verscheen de NPV-publicatie *Wat is goed? Medische ethiek voor elke dag*. Dit nieuwe boek bouwt voort op het gedachtegoed van de NPV dat eerder verscheen in de publicaties *Waardevol leven. Een praktisch handreiking bij medisch-ethische keuzes* (Seldenrijk, 2014) en *Levenswaardigheden* (Jochemsen, Seldenrijk, 2007). Insteek van het nieuwe boek is om op een laagdrempelige wijze medische ethiek toegankelijk te maken voor de gewone mens. Het boek geeft geen kant-en-klare antwoorden, maar wil aanzetten tot nadenken over medisch-ethische keuzes waar vroeg of laat iedereen mee te maken krijgt.

Toerusten zodat mensen zelf keuzes kunnen maken

De NPV vindt het belangrijk dat mensen zelf keuzes kunnen maken als zij voor moeilijke medisch-ethische beslissingen staan. Daarvoor moeten zij dan wel over de juiste informatie en kennis beschikken. De tweede pijler van de NPV, de afdeling Advies & Toerusting, helpt hierbij. Voor persoonlijk advies over medisch-ethische keuzes kunnen mensen terecht bij de medewerkers en vrijwilligers van de NPV-Advieslijnen. Er zijn twee lijnen: het NPV-Spreekuur en het NPV-Consultatiepunt. Deze laatste advieslijn is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar voor spoedeisende vragen over bijvoorbeeld het staken of voortzetten van een behandeling, denk aan sondevoeding of beademing. De deskundige medewerkers bieden een luisterend oor, vragen door naar de specifieke situatie en helpen Bijbelse principes te vertalen en toe te passen op de zorgvraag. In 2015 kwamen er 836 vragen bij de NPV-Advieslijnen binnen.

De NPV realiseert zich dat het voor gebruikers van de gezondheidszorg steeds moeilijker is om vast te houden aan de christelijke levensvisie dat het leven vanaf het prilleste begin het beschermen waard is. Advies & Toerusting heeft daarom in 2015 een tweetal themabijeenkomsten ontwikkeld: *Zwanger worden en omgaan met (on)vruchtbaarheid* en *Tijdig nadenken over het levenseinde*. Tijdens de bijeenkomsten ontdekken de deelnemers welke medisch-ethische vragen er kunnen spelen en hoe je principes uit de Bijbel op je eigen situatie kunt toepassen. Zo ondersteunen de bijeenkomsten de deelnemers in het keuzeprocess.

Top 5 onderwerpen NPV-Advieslijnen:

- Gebruik van de NPV-Levenswensverklaring in een persoonlijke situatie
- Reanimatie
- Palliatieve zorg
- Staken/voortzetten van een behandeling
- Complementaire/alternatieve geneeswijzen

De meeste vragen gaan over situaties aan het einde van het leven, maar er was in 2015 ook een duidelijke toename van het aantal vragen over medisch-ethische kwesties aan het begin van het leven. Zo groeide het aantal vragen over geassisteerde voortplanting zoals IVF. Wellicht komt dit doordat de NPV in 2015 meer aandacht heeft besteed aan het onderwerp zwanger worden en de vraag wat te doen als zwanger worden niet lijkt te lukken. Ook steeg het aantal vragen over genetisch onderzoek. Doordat er steeds meer mogelijkheden komen om te testen op allerlei genetische aandoeningen wordt het aantal dilemma's groter.

NPV-Levenswensverklaring opgenomen in Levenstestament

Tot 2015 was de NPV de enige verstrekker van de NPV-Levenswensverklaring. Maar na gesprekken met de beroepsvereniging van notarissen (KNB) is de NPV-Levenswensverklaring toegevoegd als keuzemodule aan het Levenstestament. Eerder maakten alleen de euthanasieverklaring en het behandelverbod deel uit van het levenstestament, maar nu kunnen mensen ook kiezen voor een levenbeschermende wilsverklaring. De mogelijkheid bestaat dat de NPV op de lange termijn minder NPV-Levenswensverklaringen zal gaan uitgeven doordat de tekst bij de notaris kan worden vastgelegd. Het belang van de verspreiding van de inhoud van de NPV-Levenswensverklaring is in dit geval belangrijker dan het genereren van inkomsten.

Aantal NPV-Levenswensverklaringen

Op 31 december 2015 waren er 6.915 NPV-Levenswensverklaringen in omloop. Dat is een stijging van 161 exemplaren ten opzichte van 2014. Hoe vaak de tekst en inhoud van de NPV-

Levenswensverklaring via de notaris is toegevoegd aan het levenstestament is niet bekend en de KNB heeft hier ook geen zicht op.

Advanced Care Planning (ACP)

De medewerkers van de afdeling Advies & Toerusting merken in de gesprekken die zij voeren dat veel mensen lang wachten met het nadenken over vragen die (mogelijk) verder in de toekomst liggen. Wil ik gereanimeerd worden, moet alles wat kan en hoe weet ik straks wat goede besluiten zijn? Om die reden heeft de afdeling verschillende activiteiten ontplooid die zijn samen te vatten onder de noemer Advanced Care Planning. Deze term wordt in de zorg gebruikt voor alle initiatieven die er op gericht zijn mensen vroegtijdig te laten nadenken over zorg in de toekomst. Er is een speciale toerustingsbijeenkomst ontwikkeld: *Tijdig nadenken over het levenseinde*. Daarnaast is de afdeling betrokken bij de ontwikkeling van een website die chronisch zieken ondersteunt bij het vroegtijdig nadenken over keuzes voor toekomstige zorg en het vastleggen van deze keuzes. De website wil ook ondersteunen bij het tijdig bespreekbaar maken van deze keuzes bij de arts. Bij dit project zijn zowel zorgaanbieders als patiëntvertegenwoordigers betrokken.

NPV-Thuishulp: vrijwillige hulp achter de voordeur

De derde pijler van de NPV is NPV-Thuishulp. De vrijwilligers van NPV-Thuishulp geven de missie van de NPV letterlijk handen en voeten door bij kwetsbare mensen thuis praktische hulp te bieden. Die hulp kan heel eenvoudig zijn: boodschappen doen, een praatje maken of een spelletje spelen. Maar iemand naar het ziekenhuis brengen of begeleiden bij een doktersbezoek is ook mogelijk. Daarnaast kunnen speciaal getrainde vrijwilligers ondersteunen bij palliatieve zorg. Dankzij de hulp van de vrijwilligers worden mantelzorgers ontlast en krijgen ouderen en zieken een stukje extra zingeving in het leven.

Investeren in de organisatie

Achter de NPV-Thuishulp ligt een hele organisatie. Ter plaatse sturen coördinatoren de vrijwilligers aan. Ook zorgen de coördinatoren ervoor dat hulpvragen in behandeling worden genomen en de juiste vrijwilligers gevonden worden. De coördinatoren worden begeleid en getraind door de thuishulpconsulenten en de vrijwillige docenten van de NPV. Deze consulenten verzorgen daarnaast lezingen en themabijeenkomsten over bijvoorbeeld 'omgaan met dementie', 'ouderenmishandeling herkennen', 'eenzaamheid' en 'omgaan met mensen met psychische problemen'. Door deze lezingen en bijeenkomsten bij te wonen, kunnen de vrijwilligers goed voorbereid hulp bieden.

In 2015 heeft de NPV veel geïnvesteerd in het verbeteren van de ondersteuning van de coördinatoren. Er is intensief contact geweest met alle coördinatoren via speciale bijeenkomsten en reguliere afdelingsbezoeken. Daarnaast is er een softwareprogramma voor de registratie van de hulp in gebruik genomen. Met dit programma *ZorgBeheer* kunnen coördinatoren eenvoudig een match maken tussen beschikbare vrijwilligers en een hulpvrager. Ook kunnen zij nog beter bijhouden welke vrijwilliger aan welke hulpvrager is gekoppeld, welke afspraken er over de hulp zijn en hoeveel uur hulp er wordt gegeven.

NPV-Thuishulp in beeld

Joyce (35) en Delano (37) hebben beiden een visuele beperking en ontvangen thuishulp van de NPV. 'Wij zijn echt ontzettend blij met deze hulp.'

Samen met hun kinderen Jayden en Sharae wonen Joyce en Delano in een appartement bij Bartiméus in Ermelo. Door hun beperking zijn Joyce en Delano afhankelijk van het openbaar vervoer. Maar reizen met het OV kost vaak veel tijd. Via via kwamen ze in contact met NPV-Thuishulp. 'De coördinator kwam langs voor een intake en is op zoek gegaan naar vrijwilligers. Sinds oktober 2014 komt om de week een vrijwilliger die boodschappen met mij doet. Zonder hulp zou ik veel tijd en energie kwijt zijn. Als een vrijwilliger meegaat, scheelt mij dat drie uur en kan ik bijvoorbeeld ook een keer met de kinderen naar de speeltuin. Het is wel even plannen, want je haalt voor veertien dagen boodschappen. De verse dingen haal ik wel zelf. Als ik zelfstandig ergens naartoe kan, doe ik dat ook. Ik gebruik de hulp alleen als het echt niet anders kan, want anderen hebben ook hard hulp nodig. Als een van de kinderen ziek is, rijdt een vrijwilliger ons naar de dokter. Dat scheelt een halfuur lopen. Ik probeer steeds op tijd te bellen, maar dat gaat niet altijd. Toch is er altijd een vrijwilliger beschikbaar, dat is echt super gaaf. Echt heel fijn.'

Ondersteuning voor kerken

Al eeuwenlang is het de roeping van kerken en gelovigen om barmhartig te zijn voor anderen. NPV-Thuishulp heeft kennis in huis en biedt structuren die kerken kunnen helpen deze roeping in de samenleving te vervullen. In 2015 maakten 76 kerken gebruik van deze ondersteuning.

NPV-Thuishulp belegde verschillende voorlichtingsbijeenkomsten over 'Kerk en Wmo'. Door de veranderingen in de Wmo doen burgerlijke gemeenten steeds vaker een beroep om hulp op de kerken. Andersom gebeurt ook: kerken krijgen steeds vaker te maken met ouderen die niet meer voor zichzelf kunnen zorgen en geen of te weinig hulp krijgen. Tijdens de bijeenkomsten werd besproken wat de Wmo precies inhoudt, wat kerk en gemeente van elkaar mogen verwachten en welke kansen er liggen voor kerken.

Themadag Waardevolle aandacht

De NPV-Themadag die in oktober 2015 plaatsvond, trok ruim 200 NPV-vrijwilligers. Thema van de dag was *Waardevolle aandacht*. Drs. Margriet Sprong, geestelijk verzorger, hield een lezing waarin zij betoogde dat ook ouderen van betekenis willen zijn. Zij liet zien hoe vrijwilligers hierbij kunnen helpen.

'Echte waardevolle aandacht maakt ruimte om van betekenis te zijn. Waardevolle aandacht is zien wie de ander is, ook zijn mogelijkheden. Bij waardevolle aandacht is er sprake van tweerichtingsverkeer: er ontstaat meer balans in geven en ontvangen, de gevende kant wordt versterkt.'

'Hoe kun je als vrijwilliger die gevende kant versterken? 'Lok verhalen uit en luister actief. Ouderen hebben een schat aan levenservaring en verhalen. Geef terug wat u ontvangt. Zeg eens: "Wat fijn dat u dit met mij deelt." Mensen voelen zich dan gezien. Kijk ook of werk, hobby's en interesse een plek kunnen krijgen. Bij ons op de palliatieve afdeling was een man die vroeger dirigent was geweest. Bij de paasviering hebben we zijn bed naar de zaal gereden en heeft hij samen met een vrijwilliger gezongen.'

En als iemand ernstig ziek is en zelfs praten te veel is? Hoe geef je dan waardevolle aandacht? 'Je kunt dan warm aanwezig zwijgen. Samen een poosje zwijgen scheidt een band. Stilte kan dan ook waardevolle aandacht zijn. Het is een geschenk als iemand zichzelf kan zijn.'

Jongeren & de NPV

De bekendheid van de jongerenafdeling Way of Life groeit langzaam. Steeds vaker wordt Way of Life gevraagd een bijdrage te leveren op scholen of in kerken. Door deze lezingen en workshops wist Way of Life ongeveer 1.100 jongeren te bereiken met het gedachtegoed van de NPV.

De bijna 700 leden van Way of Life ontvingen twee keer het digitale Way-of-Life-Magazine. Een editie had als thema eenzaamheid, de andere stond in het teken van seksualiteit. Way of Life is actief op Facebook en heeft een eigen website.

Film

Ook in 2015 ontwikkelde Way of Life weer een kort filmpje om jongeren op een confronterende en triggerende manier te laten nadenken over (medisch-)ethische keuzes. Volgend op het onderzoek naar jongeren & seksualiteit werd een filmpje over seksualiteit gemaakt.

Onderzoek jongeren & seksualiteit

Veel christelijke jongeren worstelen met vragen over seksualiteit. De meeste jongeren krijgen te horen dat zij seks moeten bewaren voor het huwelijk, terwijl aan het 'waarom' van deze gedachte veel minder aandacht wordt besteed. En als je zelf niet overtuigd bent van de waarde van dat standpunt, is de kans groot dat je andere keuzes maakt. In totaal deden 835 jongeren mee aan het onderzoek.

- De meeste jongeren krijgen tussen hun 10^e en 12^e levensjaar seksuele voorlichting (41%). 7% van de jongeren geeft aan geen seksuele voorlichting te hebben ontvangen.
- Het grootste deel van de jongeren krijgt seksuele voorlichting via lessen op school, gevolgd door voorlichting door hun moeder.
- In de voorlichting wordt vooral aandacht besteed aan veranderingen van het lichaam en voortplanting.
- Jongeren zouden graag meer informatie willen krijgen over grenzen, en seksualiteit en de Bijbel.
- Een kwart van de jongeren ziet een serieuze relatie als voldoende basis om seks te hebben.
- Van de jongeren die een relatie hebben óf hebben gehad, is 36% al met iemand naar bed geweest. 19% van deze jongeren gaf aan dat seks specifiek thuishoort in het huwelijk. Er is dus een verschil in wat men zegt en wat men in de praktijk doet.
- Bijna de helft van de jongeren heeft moeite met het bewaken van grenzen, zeker als men nog niet getrouwd is. Grenzen schuiven op naarmate jongeren verder in een relatie komen.

Expertmeeting seksualiteit

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek organiseerde Way of Life een expertmeeting met deskundigen die werkzaam zijn op het terrein van jongeren en seksualiteit. Tijdens de expertmeeting werden de resultaten van het onderzoek besproken en werd nagedacht na hoe het gesprek onder jongeren over seksualiteit kan worden bevorderd.

Handleiding 'Waardevolle seksualiteit'

Met de uitkomsten van het onderzoek is Way of Life actief aan de slag gegaan. Er is een handleiding ontwikkeld voor jeugdwerkers, zodat zij met jongeren kunnen praten over normen en waarden rondom seksualiteit. Met het materiaal in de *Handleiding Waarde(n)volle seksualiteit* hoopt de NPV jongeren te stimuleren keuzes te maken waar ze verantwoordelijkheid voor kunnen en durven nemen, voor zichzelf en voor God.

Kettingbriefactie tegen eenzaamheid

In de zomervakantie voelen veel mensen zich eenzaam. Daarom organiseerde Way of Life een kettingbriefactie. Jongeren konden mensen uitnodigen om samen iets te gaan ondernemen. Bekijk waar alle kaarten zijn terechtgekomen:

<https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=zxkV8uJqiDv4.kbcXclpN5ytw>

Outreach

Op zaterdag 3 oktober, de laatste dag van de Week tegen Eenzaamheid, vond de eerste Outreach van Way of Life plaats in Zwolle. Zo'n twintig jongeren gingen de hele dag aan de slag bij drie projecten:

- Spelmiddag en schilderen met kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld
- Pannenkoeken bakken en spelletjes doen met ouderen in een verzorgingshuis
- Wandelen en spelletjes doen met mensen met een beperking

Doel van de dag was eenzame ouderen, jongeren met problemen en mensen met een beperking een leuke dag te bieden. Daarnaast konden de jongeren van Way of Life op deze manier kennismaken met vrijwilligerswerk.

Fondsenwerving

Nalatenschappen voor de NPV

In 2014 is de NPV gestart actief bekendheid te geven aan de mogelijkheid de NPV een nalatenschap te geven. Dankzij legaten is het voor de NPV mogelijk om lange termijn acties te plannen die daadwerkelijk de bescherming van het leven verbeteren. Verschillende mensen vroegen meer informatie over de mogelijkheid aan. In 2015 ontving de NPV dankzij zes personen die de NPV bij leven een warm hart toedroegen nalatenschappen met een totaal van 43.766 euro.

NPV-ledenwerfactie gezinsleden

Het ledental van de NPV vergrijst elk jaar meer. Vandaar dat de NPV op zoek is gegaan naar nieuwe vormen om ook de volgende generatie te bereiken. Een van de manieren om jongere leden te werven was een telemarketingactie, waarbij het hoofd lid werd gevraagd een ander lid van het huishouden aan te melden als 'gezinslid'. De 2.944 effectief bereikte leden meldden 1.046 extra leden aan.

Telemarketingactie

Een andere telemarketingactie onder leden leverde een mooie opbrengst op met nieuwe structurele giften. Van de in totaal 2.159 bereikte leden hebben 443 leden aangegeven extra te willen doneren aan de NPV. In totaal zal er jaarlijks naar verwachting circa € 15.300,- aan extra fondsen binnenkomen.

Ondernemers

Onder NPV-leden zijn tal van ondernemers die de NPV een warm hart toedragen. De NPV heeft in 2015 besloten om meer ondernemers te gaan betrekken bij haar werk, om zo de slagkracht van de NPV te kunnen vergroten door inbreng van hun denkkraft en middelen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van expertise, tijd, het beschikbaar stellen van netwerken, middelen in natura, etc. In 2015 is begonnen met een inventarisatie hoe de NPV ondernemers en bedrijven bij het werk van de NPV kan betrekken en te kijken hoe we elkaar wederzijds kunnen inspireren en versterken. Zo'n twaalf ondernemers bezochten een speciaal georganiseerde ondernemersnetwerkbijeenkomst. Een inspirerende brainstormronde leverde een aantal vernieuwende, creatieve ideeën op.

Service aan leden en donateurs

Omdat de NPV de betrokkenheid van haar donateurs en leden zeer waardeert en de NPV het belangrijk vindt dat zij zich klantvriendelijk behandeld voelen, heeft de NPV eind 2015 een loyaliteitsonderzoek laten doen onder leden. De uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt om in 2016 de service richting donateurs en leden nog meer aan te scherpen.

Jaarrekening 2015

De jaarrekening van de NPV is tot 2014 opgebouwd op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650. Deze Richtlijn is opgesteld voor fondsenwervende instellingen en kent een duidelijke uitsplitsing naar besteed aan doelstellingen. De NPV is niet een primair fondsenwervende instelling, maar een vereniging met leden die ook fondsen werft onder leden en donateurs voor het realiseren van de doelstellingen.

In overleg met de accountant is besloten om in 2015 Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 toe te passen. Deze Richtlijn is opgesteld voor non-profit instellingen en is compacter en eenvoudiger in gebruik en toepassing. Toepassing van deze Richtlijn resulteert in een meer eenvoudige en beter leesbare jaarrekening ten opzichte van de voorgaande jaarrekeningen.

Door deze wijziging van verslaggeving, zijn de posten in de baten en lasten heringedeeld. De bedragen uit de jaarrekening 2014 en begroting 2015 zijn aan deze nieuwe indeling aangepast.

Resultaat

Het verslagjaar werd afgesloten met een overschot van € 58.414 (2014: tekort van € 2.702), waarbij de begroting sloot op € 0,00. Dit overschot bestaat uit hogere baten van € 45.092 en lagere lasten van € 13.342 ten opzichte van de begroting 2015.

Baten

In 2015 zijn de inkomsten uit contributies gestegen. Dit is het gevolg van de afschaffing van de korting voor 65+ leden. Er is echter minder ontvangen uit giftenacties omdat de telemarketingactie pas in oktober is opgestart. Daardoor heeft deze actie niet de begrote € 25.000 opgebracht.

De verkoop van het boek 'Waardevol leven' heeft de baten voor de levering van producten en diensten positief beïnvloed.

Bij de Overige baten is o.a. sprake van meer ontvangen legaten.

Lasten

Besteed aan doelstelling

Er is € 345.600 besteed aan de doelstelling, dit is 89% van de begroting van € 388.000. Een aantal projecten is niet opgestart, omdat het subsidieverzoek niet is goedgekeurd. Daarnaast zijn onderdelen goedkoper dan verwacht uitgevoerd.

Van de overige lasten kan worden opgemerkt dat de inkoopwaarde van de verkochte boeken 'Waardevol leven' niet was begroot. Ook zijn er meer automatiseringskosten gemaakt in verband met vervanging van de ICT en een update van het relatiebeheersysteem CRM.

Balans per 31 december 2015

	<u>31 december 2015</u>	<u>31 december 2014</u>
	€	€
ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>	109.728	57.866
<i>Vorraden</i>	19.995	31.020
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	68.735	69.053
<i>Liquide middelen</i>	<u>869.704</u>	<u>903.335</u>
	958.434	1.003.408
Totaal activa	<u><u>1.068.162</u></u>	<u><u>1.061.274</u></u>
PASSIVA		
<i>Reserves</i>		
- Continuïteitsreserve	500.000	500.000
- Bestemmingsreserves	151.525	135.252
- Overige reserves	<u>58.683</u>	<u>23.283</u>
	710.208	658.535
<i>Fondsen</i>		
- Fonds Digitale NPV-Thuishulp	-	12.400
- Fonds NPV-Advieslijn	<u>23.256</u>	<u>4.115</u>
	23.256	16.515
<i>Voorzieningen</i>		
- Voorziening pensioenbijdragen	29.749	26.492
- Voorziening reorganisatiekosten	<u>-</u>	<u>10.250</u>
	29.749	36.742
<i>Kortlopende schulden</i>	304.949	349.482
Totaal passiva	<u><u>1.068.162</u></u>	<u><u>1.061.274</u></u>

Staat van baten en lasten over 2015

	Resultaat 2015	Begroting 2015	Resultaat 2014
	€	€	€
BATEN			
Contributies	976.755	953.850	878.069
Giften en baten fondsenwerving	649.102	680.000	726.907
Sponsorbijdragen	10.000	15.000	5.000
Subsidiebaten	59.579	45.000	41.650
Baten levering van producten en diensten	41.345	22.100	50.245
Overige baten	79.923	53.000	76.668
Financiële baten	9.418	12.100	10.754
Som der baten	1.826.122	1.781.050	1.789.293
LASTEN			
<i>Besteed aan doelstelling</i>			
Communicatie en voorlichting	150.386	163.600	149.936
Beleidsbeïnvloeding	12.481	18.500	14.813
Advies & Toerusting	11.969	23.600	14.134
NPV-Thuishulp	49.114	30.700	12.060
Verenigingszaken	102.611	129.600	119.365
Way of Life	19.081	22.000	23.094
Kosten fondsenwerving	128.253	132.200	169.641
Inkoopwaarde levering producten en diensten	7.537	350	18.862
Verstrekke subsidies	7.500	7.500	5.000
Afschrijvingskosten	43.192	45.000	16.224
Personeelskosten	1.045.470	1.028.500	1.049.169
Huisvestingskosten	69.912	67.100	82.810
Kantoorkosten	47.947	50.200	52.966
Automatiseringskosten	46.354	32.200	31.836
Algemene kosten	25.901	30.000	32.085
Som der lasten	1.767.708	1.781.050	1.791.995
Resultaat	58.414	-	2.702-
Resultaatbestemming boekjaar:			
Toevoeging/onttrekking aan:			
- Continuïteitsreserve	-		140.000
- Overige reserves	35.400		136.591-
- Bestemmingsreserve financiering activa	24.409		18.535-
- Bestemmingsreserve uitbreiding CRM fase 2	-		91-
- Bestemmingsreserve NPV-Thuishulp	8.136-		-
- Fonds Digitale hulpmiddelen NPV-Thuishulp	12.400-		8.400
- Fonds Advieslijn (inkomsten)	28.136		4.115
- Fonds Advieslijn (uitgaven)	8.995-		-
	58.414		2.702-

Toelichting algemeen

Gelieerde verenigingen en stichtingen

De NPV (Nederlandse Patiënten Vereniging) is een landelijk opererende organisatie, gevestigd te Veenendaal. Zij werkt nauw samen met zelfstandige NPV-verenigingen op plaatselijk en regionaal niveau, die slechts kunnen worden opgericht met goedkeuring van 'de landelijke vereniging'. Daarnaast heeft de NPV een zusterstichting, te weten de Stichting Huisvesting NPV te Veenendaal, waarvan het bestuur wordt gevormd door het dagelijks bestuur van de 'landelijke' vereniging en enkele onafhankelijke leden.

Verslaggevende eenheid

De jaarrekening is in 2015 overeenkomstig de Richtlijn Jaarverslaggeving organisaties zonder winststreven (RJ640) opgesteld. In 2014 was dit volgens RJ650. De vergelijkende cijfers over 2014 zijn aangepast aan de nieuwe richtlijn. Het verslag over 2015 betreft uitsluitend de NPV en er heeft geen consolidatie plaatsgevonden van de gelieerde verenigingen en stichtingen.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Activa en passiva worden opgenomen voor de nominale waarde, tenzij in deze toelichting anders wordt vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de jaarlijkse lineaire afschrijvingen. Deze afschrijvingen zijn bepaald op basis van de geschatte economische levensduur.

De afschrijvingspercentages per jaar bedragen als volgt:

kantoormeubilair 10% van de aanschafwaarde per jaar

(computer)apparatuur en presentatiemateriaal 20 of 25% van de aanschafwaarde per jaar

ICT-investeringen in 2014 en 2015 33,3% van de aanschafwaarde per jaar.

Vorraden

Deze zijn gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde, onder aftrek van een bedrag voor incurant, voor zover daar aanleiding toe bestaat.

Kortlopende vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid, welke op basis van individuele beoordeling is vastgesteld. De onder de kortlopende vorderingen opgenomen nog te ontvangen projectsubsidies betreffen de per balansdatum nog niet afgeronde projecten. Deze vorderingen worden gewaardeerd op het saldo van de toegezegde subsidiebedragen, indien en voor zover van toepassing, onder aftrek van de aan de subsidiabele projecten bestede kosten. Eerst nadat de projecten zijn afgerond, kan de rechtmatigheid van de ontvangen subsidies worden beoordeeld. Eventuele subsidie-inhoudingen zullen ten laste van het exploitatiesaldo worden gebracht in het jaar van afwikkeling.

Vorzieningen

De voorziening pensioenbijdragen is actuarieel berekend met een rekenrente van 4%. Betaalde bedragen inzake de verplichting worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

De onder de kortlopende schulden opgenomen vooruit ontvangen projectsubsidies betreffen de per balansdatum nog niet afgeronde projecten. Deze schulden worden gewaardeerd op het saldo van de ontvangen voorschotten, onder aftrek van de aan de subsidiabele projecten bestede kosten. Eerst nadat de projecten zijn afgerond, kan de rechtmatigheid van de ontvangen subsidies worden beoordeeld. Eventuele terugbetalingen zullen ten laste van het exploitatiesaldo worden gebracht in het jaar van afwikkeling.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, met dien verstande dat de ontvangen bedragen voor projectsubsidies slechts als baten worden verantwoord voor zover hiervoor een gelijk bedrag aan kosten is verantwoord. Contributies en giften worden opgenomen als baten in het jaar van ontvangst. Alle lasten in de jaarrekening zijn tegen historische kostprijs opgenomen. De opbrengsten uit hoofde van nalatenschappen zijn verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgelegd.

Begroting 2016

	Begroting 2016	Resultaat 2015	Begroting 2015
	€	€	€
BATEN			
Contributies	975.000	976.755	953.850
Giften en baten fondsenwerving	595.500	649.102	680.000
Sponsorbijdragen	10.000	10.000	15.000
Subsidiebaten	223.760	59.579	45.000
Baten levering van producten en diensten	38.350	41.345	22.100
Overige baten	53.400	79.923	53.000
Financiële baten	11.500	9.418	12.100
Som der baten	<u>1.907.510</u>	<u>1.826.122</u>	<u>1.781.050</u>
LASTEN			
<i>Besteed aan doelstelling</i>			
Communicatie en voorlichting	154.500	150.386	163.600
Beleidsbeïnvloeding	27.000	12.481	18.500
Advies & Toerusting	25.400	11.969	23.600
NPV-Thuishulp	65.400	49.114	30.700
Verenigingszaken	127.700	102.611	129.600
Way of Life	23.500	19.081	22.000
Kosten fondsenwerving	135.900	128.253	132.200
Inkoopwaarde levering producten en diensten	9.900	7.537	350
Verstrekke subsidies	7.500	7.500	7.500
Afschrijvingskosten	45.830	43.192	45.000
Personeelskosten	1.039.100	1.045.470	1.028.500
Huisvestingskosten	69.900	69.912	67.100
Kantoorkosten	50.400	47.947	50.200
Automatiseringskosten	43.600	46.354	32.200
Algemene kosten	56.880	25.901	30.000
Som der lasten	<u>1.882.510</u>	<u>1.767.708</u>	<u>1.781.050</u>
Resultaat	<u>25.000</u>	<u>58.414</u>	<u>-</u>

Accountantsverklaring

Stapel 2-4
3941 EP Doorn
Postbus 29
3960 AG Doorn

T (254) 42 99 40
F (254) 43 44 78
doorn@vanree.nl
www.vanree.nl
B.V.N. 0906872

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van de Nederlandse Patiënten Vereniging

Bijgesloten samengevatte jaarrekening bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2015 en de samengevatte staat van baten en lasten zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van de Nederlandse Patiënten Vereniging per 31 december 2015. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 22 maart 2016.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van de Nederlandse Patiënten Vereniging.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2015 van de Nederlandse Patiënten Vereniging.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel betreffende het samengevatte financieel overzicht

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van de Nederlandse Patiënten Vereniging per 31 december 2015 en in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2015 van de Nederlandse Patiënten Vereniging.

Doorn, 31 maart 2016
Van Ree Accountants

w.g.

drs. A.H.J. Kraaij
Registeraccountant